

Sygn. akt I C 6/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Marcin Kołakowski

Protokolant: sekr. sądowy Żaneta Rewczuk

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2015 r. w Warszawie, na rozprawie

sprawy z powództwa **K. R.**,

przeciwko **M. S., A. K. i E. D. (1)**,

o zapłatę;

1. zasądza solidarnie od pozwanych M. S., A. K. i E. D. (1) na rzecz K. R. kwotę 107.004,42 zł (stu siedmiu tysięcy czterech złotych czterdziestu dwóch groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty;
2. umarza postępowanie, co do kwoty 51.414,54 zł (pięćdziesięciu jeden tysięcy czterystu czternastu złotych pięćdziesięciu czterech groszy) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty;
3. oddala powództwo w pozostałym zakresie;
4. zasądza solidarnie od pozwanych M. S., A. K. i E. D. (1) na rzecz powódki K. R. kwotę 7.787,00 zł (siedmiu tysięcy siedmiuset osiemdziesięciu ośmiu złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. zasądza od powódki K. R. na rzecz pozwanego A. K. kwotę 1.180,00 zł (tysiąca stu osiemdziesięciu złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 6/14

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym do Sądu w dniu 23 grudnia 2013 r., powódka K. R. domagała się zasądzenia na swoją rzecz solidarnie od pozwanych M. S. (ad. 1), A. K. (ad. 2) i E. D. (1) (ad. 3) odsetek ustawowych od kwoty 477.907,50 zł liczonych od dnia 2 czerwca 2011 r.

do dnia zapłaty oraz na podstawie art. 482 § 2 k.c. - odsetek od zaległych odsetek od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka twierdziła, że wyrokiem z dnia 1 czerwca 2011 r. na podstawie art. 46 § 1 k.k. został orzeczony wobec pozwanych obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz powódki kwoty 477.907,50 zł. W dniu

23 grudnia 2013 r. w toku postępowania egzekucyjnego powyższe roszczenie zostało w całości wyegzekwowane. Mając jednak na uwadze upływ czasu od dnia wyrokowania i dnia spełnienia świadczenia – w ocenie powódki – istnieje

podstawa do dochodzenia odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie, jak również odsetek liczonych od zaległych odsetek.

Pismem z dnia 27 marca 2014 r. powódka sprecyzowała powództwo w ten sposób, że skapitalizowała pierwotnie dochodzone odsetki i wniosła o zasądzenie od pozwanych solidarnie na jej rzecz kwoty 158.809,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew pozwany E. D. (1) (ad. 3) wniósł o oddalenie powództwa wskazując, że w maju 2007 r. została ogłoszona upadłość jego przedsiębiorstwa, zaś syndyk masy upadłościowej dokonał zajęcia i rozdzielenia składników majątkowych zaspokajając w ten sposób wierzycieli. Z uwagi na powyższe nie posiada żadnego majątku, a nadto – do lutego 2019 r. odbywa karę pozbawienia wolności, co uniemożliwia mu podjęcie pracy zarobkowej.

Pozwany M. S. (ad.1) w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu zarzucił, że wyrok w sprawie VIII K 234/08 uprawomocnił się dopiero w dniu 30 marca 2012 r., wobec czego powództwo powinno być oddalone, co do kwoty 51.574,73 zł stanowiącej wartość dochodzonych przez powódkę odsetek od kwoty 477.907,50 zł za okres od dnia 2 czerwca 2011 r. do dnia 30 marca 2012 r. W pozostałym zakresie zarzucił, że żądanie powódki narusza zasady współzycia społecznego, ponieważ K. R. na skutek własnych celowych zaniechań nie uzyskała zaspokojenia roszczenia przed dniem 23 grudnia 2013 r., gdyż brała udział zarówno w postępowaniu sądowym, jak i przygotowawczym, w którym organ dokonał zajęcia majątku dłużnika i miała wiedzę na temat podejmowanych czynnościach, w tym istniejących jego składnikach majątkowych. Obawiając się braku zaspokojenia roszczenia w sprawie KM 6629/12, z uwagi na wielość wierzycieli, wszczęła odrębne postępowanie egzekucyjne wobec pozwanego ad. 1, w którym to postępowaniu ujawniła znany jej składnik majątkowy w postaci rachunku bankowego dłużnika. W ocenie pozwanego ad. 1 odwlekanie terminu spełnienia świadczenia przez wierzyciela miało na celu uzyskanie dodatkowej korzyści, jaką są odsetki ustawowe za opóźnienie.

W odpowiedzi na pozew pozwany A. K. (ad.2) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu. Zarzucił, że roszczenie powódki jest nie tylko nieudowodnione, ale przede wszystkim – w razie ustalenia, że ono istnieje - nie jest jeszcze wymagalne, gdyż powódka nie wezwała go w trybie art. 455 k.c. do zapłaty świadczenia głównego, a tym samym nie mógł on opóźnić się z zapłatą jakiegokolwiek kwoty.

W piśmie z dnia 5 grudnia 2014 r. powódka odnosząc się do argumentacji pozwanego ad. 2 wskazała, że już samo doręczenie odpisu pozwu wypełnia obowiązek wezwania do zapłaty. Ponadto roszczenie o zasądzenie odsetek od kwoty orzeczonej wyrokiem nie wymaga wcześniejszego wzywania dłużnika do zapłaty.

Pismem z dnia 17 grudnia 2014 r. pozwany ad. 2 zarzucił, że wezwania do zapłaty kwoty 477.907,50 zł nie może zastąpić złożenie powództwa o zapłatę skapitalizowanych odsetek w wysokości 158.809 zł. Odnosząc się zaś do roszczenia w postaci odsetek od zaległych odsetek zarzucił, że powódka nie może ich żądać od dnia wytoczenia powództwa, skoro odpis pozwu został pozwanemu ad. 2 doręczony w dniu 22 października 2014 r.

W piśmie z dnia 7 stycznia 2015 r. powódka sprecyzowała swoje dotychczasowe stanowisko w ten sposób, że wniosła o zasądzenie na swoją rzecz solidarnie od pozwanych odsetek ustawowych od kwot:

- 170.089,91 zł od dnia 31 marca 2012 r. do dnia 18 grudnia 2013 r.
w wysokości 38.044,22 zł;

- 309.561,41 zł od dnia 31 marca 2012 r. do dnia 19 grudnia 2013 r.
w wysokości 69.350,24 zł,

jak również zasądzenia odsetek ustawowych od kwoty 107.565,29 zł od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Jednocześnie powódka cofnęła powództwo ponad dochodzoną kwotę główną 107.394,46 zł bez zrzeczenia się roszczenia.

W kolejnym piśmie z 21 stycznia 2015 r. powódka wyjaśniła, że wyrok wydany na podstawie art. 46 k.k. staje się wymagalny i wykonalny z chwilą jego uprawomocnienia się, zatem nie była zobligowana do wezwania pozwanych do zapłaty.

W piśmie z dnia 19 lutego 2015 r. pozwany ad. 2 wyraził zgodę na cofnięcie pozwu w części, wniósł o zasądzenie od powódki kosztów procesu w zakresie w jakim cofnęła ona pozew. Równocześnie pozwany ad.2 podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie wskazując, że odsetki dochodzone przez powódkę zostały obliczone od kwoty, która przekracza „kwotę bazową”, zaś powództwo narusza art. 5 k.c.

Na dalszym etapie postępowania strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska.

Na rozprawie w dniu 18 marca 2015 r., powódka podtrzymała powództwo jak w piśmie z dnia 21 stycznia 2015 r. z tym, że cofnęła powództwo ponad dochodzoną kwotę główną 107.394,46 zł zrzekając się w tym zakresie roszczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 1 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie VIII K 234/08 na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądził od oskarżonych (pозwanych w niniejszym postępowaniu) E. D. (1), A. K. i M. S. solidarnie tytułem naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem na rzecz K. R. kwotę 477.907,50 zł. Orzeczenie uprawomocniło się z dniem 30 marca 2012 r., tj. w dniu rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie II AKa 4/12 apelacji oskarżonych od ww. wyroku.

W dniu 28 czerwca 2012 r. na podstawie art. 107 § 1 k.p.k. Sąd nadał klauzulę wykonalności powyższemu wyrokowi w zakresie pkt XVI, tzn., co do kwoty 477.907,50 zł zasądzonej na rzecz powódki. W dniu 20 sierpnia 2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Legionowie L. C. w wykonaniu wyroku z dnia 1 czerwca 2011 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z 28 czerwca 2012 r., wszczął przeciwko pozwanym egzekucję z nieruchomości, dla których prowadzone są księgi wieczyste KW (...) (KM 6629/12).

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2012 r. Sąd wydał powódce dwa kolejne tytuły wykonawcze przeciwko M. S. w celu wszczęcia egzekucji z nieruchomości należących do tego dłużnika. Na podstawie jednego z powyższych tytułów wykonawczych Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi – Północ J. B. w dniu 22 listopada 2012 r. wszczął przeciwko pozwanemu M. S. egzekucję z nieruchomości oznaczonej w KW nr (...) (KM 1569/12). Z uwagi na wyegzekwowanie całego roszczenia na rzecz powódki z poniesionymi przez nią wydatkami na postępowanie egzekucyjne w wysokości 1.743,82 zł (kwota 170.089,91 zł w dniu 18 grudnia 2013 r. i 309.561,41 zł w dniu 19 grudnia 2013 r., tj. łącznie 479.651,32 zł) postanowieniem z dnia 20 grudnia 2013 r. organ egzekucyjny stwierdził, że postępowanie zostało zakończone i orzekł o kosztach tego postępowania.

W dniu 23 grudnia 2013 r. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w sprawie KM 6629/12, w oparciu o art. 824 § pkt 3 k.p.c., Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Legionowie L. C. postanowił umorzyć postępowanie egzekucyjne i zwrócić powódce tytuł wykonawczy.

Skapitalizowane odsetki ustawowe od kwoty 168.346,09 zł (170.089,91 zł

– 1.743,82 zł) od dnia 31 marca 2012 r. do dnia 18 grudnia 2013 r. wynoszą 37.654,18 zł, zaś od kwoty 309.561,41 zł od dnia 31 marca 2012 r. do dnia 19 grudnia 2013 r. odpowiadają wysokości 69.350,24 zł. Łącznie skapitalizowane odsetki wynoszą 107.004,42 zł.

Dowód: odpis wyroku w sprawie VIII K 234/08 k.45 – 97; odpis wyroku w sprawie II AKa 4/12 k. 98 – 99; odpis postanowienia w sprawie VIII Ko 560/12 k. 10, k.118; odpis postanowienia w sprawie XV Ko 524/12 k. 101; zawiadomienia w sprawie KM 6629/12 k.103 – 106; postanowienie o umorzeniu egzekucji – k.107; zawiadomienie w sprawie KM 1569/12 k.110; postanowienie o zakończeniu egzekucji k.111; zawiadomienie k.112; informacja o wyegzekwowanych kwotach k. 113; postanowienie k.114; informacja o uprawomocnieniu się wyroku k.199; kalkulator odsetek k.180 – 181.

Dokonując powyższych ustaleń i mając je na uwadze Sąd zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie niesporne było to, że powódce przysługiwało roszczenie o zapłatę kwoty 477.907,50 zł na podstawie prawomocnego wyroku wydanego w dniu 1 czerwca 2011 r. w sprawie VIII K 234/08, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia 28 czerwca 2012 r. Niesporne pozostawało również i to, że w toku postępowania egzekucyjnego KM 1569/12 ww. kwota została w całości wyegzekwowana na rzecz powódki.

Istotą sporu było zaś ustalenie, czy powódka – wobec zarzutu pozwanych, co do braku skutecznego wezwania ich do zapłaty – zasadnie domaga się zapłaty skapitalizowanych odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia oznaczonego w treści wyroku z 1 czerwca 2011 r., a w przypadku odpowiedzi twierdzącej – czy roszczenie to jest zasadne, co do wysokości oraz czy domaganie się przez nią zapłaty ww. odsetek jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Zajęcie stanowiska w powyższych kwestiach pozwoliło Sądowi ocenić, czy powództwo w niniejszej sprawie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd przyznał moc dowodową, wszystkim dowodom z dokumentów zgromadzonym w niniejszej sprawie, uznając, że stanowią one pełnowartościowy materiał dowodowy. Autentyczność i wiarygodność tych dokumentów nie była bowiem przez strony kwestionowana. Strony dokonały jedynie ich odmiennej oceny, w zależności od podnoszonych twierdzeń i zarzutów. Takie stanowisko stron procesu, w ocenie Sądu, nie miało jednak wpływu na autentyczność i wiarygodność tych dowodów z dokumentów.

Powództwo w niniejszej sprawie zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części i w takiej zostało uwzględnione.

W rozpoznawanej sprawie wierzytelność powódki została stwierdzona prawomocnym wyrokiem karnym wydanym w sprawie VIII K 234/08 jako odszkodowanie orzeczone w trybie środka karnego, o którym mowa w art. 46 § 1 k.k. Powyższe świadczenie łącznie z kosztami postępowania egzekucyjnego, jakie poniosła powódka, zostało w całości wyegzekwowane.

Do oceny Sądu należało zatem dokonanie oceny zasadności ostatecznie sprecyzowanego roszczenia powódki w zakresie skapitalizowanych odsetek ustawowych za okres od dnia następnego po uprawomocnieniu się ww. wyroku do dnia zapłaty oraz dalszych odsetek od tak skapitalizowanej kwoty od dnia wytoczenia niniejszego powództwa do dnia zapłaty.

Zgodnie z art. 11 k.p.c. ustalenia wydane w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego, co do popełnienia przestępstwa wiążą Sąd

w postępowaniu cywilnym. Przepis ten określa prejudycjalność, czyli moc wiążącą prawomocnych wyroków karnych skazujących, stanowiącą odstępstwo od zasady bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów i niezawisłości sędziego. Sąd cywilny związany jest tylko ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa – a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny, czyli osobą sprawcy, przedmiotem przestępstwa oraz czynem przypisanym oskarżonemu – które znajdują się w sentencji wyroku. Oznacza to, że Sąd - rozpoznając sprawę cywilną - musi przyjąć, że skazany popełnił przestępstwo przypisane mu wyrokiem karnym (wyrok SN z dnia 14 kwietnia 1977 r., IV PR 63/77, LEX nr 7928). Związanie dotyczy ustalonych w sentencji wyroku znamion przestępstwa, a także okoliczności jego popełnienia, dotyczących czasu, miejsca, poczytalności sprawcy itp. Wszelkie inne ustalenia prawomocnego, skazującego wyroku karnego, wykraczające poza elementy stanu faktycznego przestępstwa, nie mają mocy wiążącej dla Sądu cywilnego, nawet jeśli są zawarte w sentencji wyroku. Sąd cywilny może więc czynić własne ustalenia w zakresie okoliczności, które nie dotyczą popełnienia przestępstwa, mimo że pozostają w związku z przestępstwem. Ustalenia te mogą różnić się od tych, których dokonał sąd karny (wyrok SN z dnia 17 czerwca 2005 r., III CK 642/04, LEX nr 177207, wyrok SN z dnia 6 marca 1974 r., II CR 46/74, OSP 1975, z. 3, poz. 63). Jeżeli jednak ustalenie wysokości szkody wynika bezpośrednio z ustalenia przedmiotu przestępstwa i stanowi jeden z elementów stanu faktycznego, to ustalenie takie jest dla Sądu cywilnego wiążące (wyrok SN z dnia 7 marca 1967 r., I CR 464/66, LEX nr 6122, oraz wyrok SA w Katowicach z dnia 27 kwietnia 1995 r.,

II Akr 59/95, OSA 1996, z. 9, poz. 35; por. także wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2009 r., I PK 60/09, LEX nr 550992).

W uzasadnieniu uchwały w sprawie III CZP 51/07 Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że pod rządem art. 415 § 4 k.p.k. (zarówno w dawnym brzmieniu,

jak i po nowelizacji), w którym mowa o zasądzonym na rzecz pokrzywdzonego odszkodowaniu, przyjmuje się w judykaturze (np. wyr. SN z dnia 28 listopada 2006 r., IV KK 328/06, OSNKW 2007, nr 2, poz. 14), że orzeczenie Sądu karnego zasądzające odszkodowanie pociąga za sobą negatywną przesłankę procesową

w postępowaniu cywilnym w postaci powagi rzeczy osądzonej. W związku z tym należy przyjąć, że orzeczenie o nałożeniu obowiązku naprawienia szkody stwarza stan powagi rzeczy osądzonej dla roszczeń cywilnych w tym zakresie, w jakim

na sprawcę został nałożony tego rodzaju obowiązek. Sąd Najwyższy w omawianym orzeczeniu wprawdzie odnosił się nie do środków karnych, lecz do środków probacyjnych, niemniej jednak podkreślił, że nawet w przypadku orzeczenia odszkodowania na podstawie art. 72 § 2 k.k. i art. 74 k.k. (a więc nie tylko art. 46 k.k.) odchodzi się od znaczenia terminu wyznaczonego sprawcy szkody do jej naprawienia oraz dopuszczalności prowadzenia egzekucji na podstawie orzeczenia Sądu karnego orzekającego o obowiązku naprawienia szkody w określonym terminie. Pokrzywdzony przestępstwem nie ma bowiem wpływu na określenie tego terminu i nie można od niego wymagać, by oczekiwał z realizacją własnych uprawnień cywilnych, aż minie termin wyznaczony sprawcy szkody w wyroku karnym do jej naprawienia.

Środek karny, o którym mowa w art. 46 § 1 k.k. ma charakter przede wszystkim penalny, wychowawczy i resocjalizacyjny. Zatem funkcja kompensacyjna, jakkolwiek priorytetowa, nie jest jedyną, którą taki środek ma spełniać. Z wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 1 czerwca 2011 r. w sprawie VIII K 234/08 jednoznacznie wynika, że pozwani zostali uznani winnymi popełnienia przestępstwa polegającego na doprowadzeniu powódki do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, zatem obowiązek obejmuje naprawienie szkody wyrządzonej tym właśnie rozporządzeniem mieniem, wskutek którego pozwani uzyskali środki pieniężne. Sąd karny orzekał jedynie o obowiązku naprawienia szkody wywołanej bezpośrednio przestępstwem, co jednak nie wyłącza dochodzenia dalszych roszczeń (ubocznych, akcesoryjnych). W złożonym pozwie powódka domagała się odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej odpowiadającej rozmiarowi szkody, którą poniosła na skutek przestępczego działania pozwanych. Nie było zaś sporu między stronami, że powódka w związku z przestępczym działaniem pozwanych poniosła szkodę w wysokości 477.907,50 zł, która w ramach toczącego się postępowania egzekucyjnego została zaspokojona przez M. S. w całości. Za szkodę tę pozwani odpowiadają jednak

- na zasadzie art. 415 k.c. - solidarnie. Pozostawali przy tym w opóźnieniu w zapłacie sumy pieniężnej odpowiadającej szkodzie już (najpóźniej) od chwili uprawomocnienia się wyroku z 1 czerwca 2011 r. wydanego w sprawie VIII K 234/08. Odsetek

w wysokości ustawowej za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej tytułem odszkodowania pieniężnej powódka może skutecznie domagać się na podstawie

art. 481 k.c.

Zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Przepis ten potwierdza pewną prawidłowość, że jakiegokolwiek opóźnienie w terminowej realizacji świadczenia pieniężnego, z uwagi na zmianę siły nabywczej pieniądza, przynosi zawsze uprawnionemu szkodę w postaci wielkości oprocentowania, które wierzyciel

by uzyskał, gdyby należne świadczenie pieniężne otrzymał w terminie. Przyjąc zatem należy założenie, że opóźnienie w wykonaniu świadczenia pieniężnego zawsze rodzi szkodę, bez względu na to, jakie zamiary w odniesieniu do oczekiwanego świadczenia miał wierzyciel (wyrok SN z dnia 7 lipca 2011 r., II CSK 635/10, LEX nr 1001288; wyrok SN z dnia 16 grudnia 2011 r., V CSK 38/11, LEX nr 1129170). Odsetki są świadczeniem ubocznym, zależnym od istnienia i wymagalności długu podstawowego. Od momentu powstania uzyskują one byt samoistny, niezależny od długu głównego, ze wszystkimi stąd wynikającymi konsekwencjami

Odsetki należą się wierzycielowi od chwili, gdy dłużnik opóźnia się

ze spełnieniem wymagalnego świadczenia pieniężnego. Chwilę, w której dłużnik dopuszcza się opóźnienia, określić należy na podstawie art. 476 k.c. Przepis

ten wskazuje na obiektywny stan faktyczny, który jest podstawą postawienia dłużnikowi zarzutu nieterminowego wykonania zobowiązania. Chwila, o której mowa, jest odmiennie ustalana w zależności od tego, czy dłużnik jest zobowiązany

do świadczenia terminowego, czy do świadczenia bezterminowego. Pojęcie opóźnienia w zapłacie dłużnej sumy wiąże się z terminem spełnienia świadczenia (wyrok SN z dnia 24 lipca 2008 r., IV CSK 151/08, LEX nr 483309). W wyjątkowych wypadkach chwilą początkową, która wyznacza ten moment, jest chwila wyrządzenia szkody (wyrok SN z dnia 21 listopada 2003 r., II CK 239/02, LEX nr 479364; wyrok SN z dnia 21 stycznia 2004 r., IV CK 358/02, Mon. Praw. 2006, nr 10, s. 542; wyrok SN z dnia 22 czerwca 2005 r., III CK 678/04, LEX nr 177213; wyrok SN z dnia 28 września 2005 r., I CK 113/05, LEX nr 319239; wyrok SA w Lublinie z dnia 24 stycznia 2006 r., I ACa 887/05, LEX nr 179044; wyrok SA w Katowicach z dnia 24 lipca 2008 r., V ACa 525/08, Biul. SAKa 2008, nr 4, s. 30).

Powoływany przy tym przez pełnomocnika pozwanego ad. 2 wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 czerwca 2013 r. (I ACa 121/13) nie jest trafny pod względem podnoszonej przez niego argumentacji. W tezie tego wyroku Sąd Apelacyjny w Łodzi wskazał, że określenie kiedy dłużnik jest w opóźnieniu wynika

z art. 455 k.c. W pierwszej kolejności decyduje ustalony przez strony termin spełnienia świadczenia lub właściwość zobowiązania, w razie braku tych przesłanek decyduje wezwanie dłużnika do wykonania zobowiązania. Wymagalność roszczenia nie jest jednak jednoznaczna z opóźnieniem dłużnika, dlatego też stan opóźnienia pojawia się dopiero wtedy, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia niezwłocznie

po wezwaniu przez wierzyciela. Wyjątek ma miejsce, gdy chodzi o zabór pieniędzy. Wówczas to odsetki mogą być żądane od daty wyrządzenia szkody. Jest to wyjątek uzasadniony właściwością zobowiązania. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę podziela pogląd wyrażony w tym orzeczeniu. W przypadku zagarnięcia kwoty pieniędzy termin spełnienia świadczenia wynika z natury (właściwości) zobowiązania. Dłużnik zagarniający pieniądze wie, że należą one do kogo innego, z istoty więc

z zagarnięcia pieniędzy wynika, że sprawca jest w zwłoce już od dnia popełnienia przestępstwa i że nie zachodzi potrzeba wezwania go do ich zwrotu, aby uczynić

mu skuteczny zarzut, że opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. (uchwała Sąd Najwyższego 7 sędziów-zasada prawna z dnia 22 września 1970 r. III PZP 18/70, OCNCP 1971 nr 1, poz. 5). Jest to wyjątek uzasadniony właściwością zobowiązania, o której mowa w art. 455 k.c.”.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy wskazać należy, że pozwani popełniając przestępstwo opisane w wydanym wyroku karnym działając na podstawie umów pośrednictwa finansowego z powódką dopuścili

się nieprawidłowości szczegółowo opisanych w tym wyroku np. nieprawidłowo ewidencjonowali i rozliczali wypłaty i wypłaty, naliczali zyski i straty oraz należne spółce prowizje, a także dopuścili się prowadzenia ksiąg rachunkowych wbrew przepisom ustawy o rachunkowości wskazując w nich niepełne i niekompletne dane. Przestępstwo to zbliżone jest do przestępstwa kradzieży, gdyż określona osoba poszkodowana – w niniejszej sprawie powódka, a przy przestępstwie kradzieży pieniędzy – osoba posiadająca środki pieniężne de facto nie mogą z tych środków pieniężnych korzystać, a korzysta z nich w obu przypadkach sprawca szkody

lub inne osoby. Osoba dopuszczająca się kradzieży pieniędzy – co do zasady także w chwili popełniania przestępstwa nie dokonuje przeliczenia tych pieniędzy, a zatem w chwili popełniania przestępstwa nie ma świadomości, co do tego jaką kwotę zabrała w celu przywłaszczenia, czyni to ewentualnie w okresie późniejszym,

ale dla wymagalności obowiązku zwrotu skradzionej sumy pieniężnej od chwili popełnienia tego przestępstwa istotne jest to, jaka kwota została zabrana w celu przywłaszczenia. Podobnie pozwani – skoro dopuścili się ww. przestępstwa za które zostali skazani – dokonując różnych operacji na środkach pieniężnych w tym powódki – mieli, albo powinni mieć świadomość, jaką szkodę pieniężną wyrządzili powódce, gdyż de facto dokonali niejako „zaboru pieniędzy” powódce, czego konsekwencją jest to, że powódka, co do zasady może domagać się od nich odsetek od daty wyrządzenia szkody.

Oczywiście w takiej sytuacji powódka zobowiązana byłaby do wskazania w jakiej konkretnej dacie została pozbawiana środków pieniężnych i w jakiej konkretnej wysokości. Przeprowadzenie takiego dowodu,

co oczywiście nie należałoby do najprostszych z uwagi na obszerną zapewne dokumentację księgową i być może konieczność posiadania wiedzy specjalistycznej – biegłego rewidenta, to jednak, co do zasady jest możliwe.

W niniejszej sprawie powódka ostatecznie domagała się jednak odsetek

za opóźnienie nie od dnia powstania szkody, a od dnia następnego po dniu uprawomocnieniu się wyroku karnego zobowiązującego pozwanych do naprawienia szkody przez wypłatę powódce określonego odszkodowania, a zatem środków pieniężnych. W wyroku tym Sąd pierwszej instancji nakazał pozwanym solidarnie zwrócić powódce określoną kwotę pieniężną, a Sąd drugiej instancji obowiązek

ten potwierdził. W konsekwencji wyrok Sądu I instancji uprawomocnił się i z tą datą pozwani wiedzieli już o obowiązku zapłaty na rzecz powódki określonej,

co do wysokości kwoty, co jest równoznaczne i porównywalne z sytuacją „zaboru pieniędzy”. Dlatego pozwani najpóźniej od dnia następnego po uprawomocnieniu

się wyroku nakazującego im obowiązek naprawienia wobec powódki szkody przez zapłatę określonej kwoty pieniężnej popadli w opóźnienie w jej zapłacie, jeśli jej nie spełnili, nawet gdyby przyjąć, że wcześniej nie pozostawali w opóźnieniu, o czym była mowa wyżej. Pozwani mieli wówczas wiedzę na temat wysokości poniesionej przez powódkę szkody, a ich dług stał się wymagalny najpóźniej w momencie uprawomocnienia się tego wyroku. Nie istniała zatem – wbrew twierdzeniom pozwanego ad. 2 - konieczność odrębnego wzywania pozwanych do zapłaty świadczenia głównego. Domaganie się takiego wezwania byłoby także sprzeczne

z zasadami współżycia społecznego i stanowiło dalszą korzyść finansową pozwanych, którzy dopuścili się przestępstwa za które zostali prawomocnie skazani, kosztem powódki pozbawionej możliwości korzystania z własnych środków pieniężnych. Przyjęcie poglądu pozwanego ad. 2, poza tym, że nie ma oparcia

w obowiązujących przepisach i poglądach wyrażanych przez doktrynę i orzecznictwo, byłoby nadto niesprawiedliwe i krzywdzące dla poszkodowanego

– powódki, który mimo orzeczenia obowiązku naprawienia szkody w wyroku karnym zmuszony byłby dalej wzywać pozwanych do zapłaty tej kwoty. Takim „wezwaniami do zapłaty” był zatem najpóźniej wyrok Sądu II instancji mocą którego obowiązek naprawienia szkody przez pozwanych wobec powódki stał się prawomocny i pozwani zobowiązani byli go niezwłocznie wykonać, a jeśli tego nie uczynili opóźnili się

ze spełnieniem swojego świadczenia pieniężnego, co rodzi obowiązek zapłaty odsetek za opóźnienie.

W konsekwencji stwierdzić należy, że powódka zasadnie domaga się zapłaty odsetek od dnia następnego po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie VIII

K 234/08, tj. od dnia 31 marca 2012 r., gdyż z tym dniem pozwani już pozostawali w opóźnieniu w zapłacie.

Sąd uwzględnił żądanie skapitalizowanych odsetek w wysokości 69.350,24 zł, bowiem w takiej wysokości należą się one powódce jako świadczenia uboczne

od wyegzekwowanej w dniu 19 grudnia 2013 r. kwoty 309.561,41 zł, z tym,

że w zakresie żądania odsetek od kwoty 170.089,91 zł Sąd odjął od tej kwoty 1.743,82 zł (tj. wydatki poniesione przez powódkę na koszty postępowania egzekucyjnego), i od uzyskanej kwoty 168.346,09 zł obliczył wysokość skapitalizowanych odsetek od dnia 31 marca 2012 r. do 18 grudnia 2013 r., przyjmując, że wynoszą one 37.654,18 zł. Odsetki ustawowe nie przysługują powódce od wydatków poniesionych przez powódkę na koszty postępowania egzekucyjnego. Skoro bowiem powódka domaga się odsetek od wymagalnej wierzytelności stwierdzonej prawomocnym wyrokiem, to niezasadne jest powiększanie przez nią tej kwoty o poniesione wydatki na egzekucję.

Koszty

te zaktualizowały się dopiero w toku postępowania egzekucyjnego, a nie w dniu uprawomocnienia się wyroku w sprawie VIII K 234/08. Trudno nawet przy tym przyjąć dzień wymagalności tego typu wierzytelności, tak, aby stwierdzić, od której chwili pozwani byli świadomi istnienia obowiązku zwrotu tego wydatku, jak i jego wysokości, a nadto nie mają do niej zastosowania art. 481 i 482 k.c. Nie można pominąć, że postępowanie, w którym doszło do wyegzekwowania całej należnej kwoty, toczyło się wyłącznie z udziałem pozwanego ad.1. Odejmując przy tym kwotę 1.743,82 zł Sąd pomniejszył pierwszą wyegzekwowaną od M. S. wpłatę, bowiem zasadą jest rozliczanie w pierwszej kolejności kosztów z związanych z toczącą się egzekucją.

W konsekwencji Sąd zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 107.004,42 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty orzeczonej

na podstawie art. 46 § 1 k.k. prawomocnym wyrokiem z dnia 1 czerwca 2011 r.

(VIII K 234/08), uwzględniając jednocześnie dni, w których nastąpiła poszczególna spłata długu (dni w których wyegzekwowano poszczególne kwoty) – na podstawie art. 481 k.c.

Równocześnie Sąd zasądził od kwoty 107.004,42 zł odsetki ustawowe liczone od dnia wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie do dnia zapłaty. Przepis

art. 482 § 1 k.c. ustanawia bowiem dopuszczalność żądania odsetek za opóźnienie od zaległych odsetek od chwili wytoczenia o nie powództwa (wyrok SA w Katowicach z dnia 12 lutego 1992 r., I ACr 31/92, OSA 1992, z. 7, poz. 62).

Jeżeli zatem strony nie umówiły się inaczej, odsetki od odsetek należy liczyć od dnia wytoczenia powództwa o odsetki (uchwała SN z dnia 18 maja 1994 r., III CZP 70/94, OSNC 1994, nr 11, poz. 220).

Podnieść przy tym trzeba, że zarzut pozwanego ad.1 (a także pozwanego ad.2) co do naruszenia przez powódkę zasad współżycia społecznego

jest całkowicie nietrafny. Wskazywana przez pozwanych okoliczność, że powódka mogła zaspokoić swoje roszczenie już w toku wszczętego postępowania

KM 6629/12, a mimo wiedzy na temat wszystkich składników majątkowych dłużnika nie podjęła w odpowiednim czasie stosownych działań, nie znajduje uzasadnienia

i jest nieusprawiedliwiony. Obowiązkiem dłużnika jest bowiem wykonanie zobowiązania zgodnie z jego właściwością, bez konieczności podejmowania przez wierzyciela czynności zmierzających do przymusowego wyegzekwowania należności. Jednakże w razie niespełniania przez dłużnika świadczenia

w określonym terminie wierzyciel ma prawo dochodzić swoich praw w pierw

w postępowaniu przed sądem, a następnie - w drodze postępowania egzekucyjnego. Nie ma również znaczenia, czy dłużnik mógł dysponować określonym składnikiem swojego majątku (tak jak podnosił to pozwany ad. 1 i ad.3), który umożliwiłby mu spełnienie świadczenia. Mając bowiem wiedzę o istnieniu wymagalnej wierzytelności i jej wysokości

dłużnik (tu wyrok Sądu karnego) ma obowiązek wykonać zobowiązanie. Po stronie dłużnika spoczywa zatem ciężar zapewnienia takich składników majątkowych, które wystarczą na zaspokojenie wierzytelności. Skoro jednak wierzyciel zmuszony jest samodzielnie poszukiwać tego majątku i dochodzić zaspokojenia w toku postępowania egzekucyjnego, to nie można mu zarzucić, że wykonuje to z celowym opóźnieniem, a jego działanie ma na celu pokrzywdzenie dłużnika.

Zgodnie zaś z treścią art. 355 § 1 k.p.c. Sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania m.in., jeżeli powód cofnął ze skutkiem prawnym pozew. Nie ulega wątpliwości, że to powód jest dysponentem swojego żądania i może on w granicach przewidzianych prawem dowolnie zmieniać zdanie, co do podtrzymywania żądania pozwu. Pozew (choćby w części) może być bowiem cofnięty bez zezwolenia pozwanego, aż do rozpoczęcia rozprawy, a jeżeli z cofnięcie połączone jest ze zrzeczeniem się roszczenia – aż do wydania wyroku (art. 203 § 1 k.p.c.).

W niniejszej sprawie powódka cofnęła częściowo pozew, (co do kwoty 51.414,54 zł z ustawowymi odsetkami) przed wydaniem wyroku, zrzekając się w tym zakresie roszczenia, a zatem zgoda pozwanych na dokonanie tej czynności nie była wymagana. Ponadto, w ocenie Sądu, cofnięcie pozwu w ww. części nie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współzycia społecznego i nie zmierza do obejścia prawa, zatem spełnia przesłanki określone w art. 203 § 4 k.p.c.

Jednocześnie Sąd oddalił powództwo w zakresie kwoty 390,04 zł z ustawowymi odsetkami – jako skapitalizowane odsetki od kwoty 1.743,82 zł stanowiącej wydatki poniesione przez powódkę na koszty postępowania egzekucyjnego z dalszymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł, jak w pkt 1, 2 i 3 orzekając, jak w sentencji wyroku.

O kosztach Sąd rozstrzygnął w oparciu o art. 98 § 1 i § 3 k.p.c.

w zw. z art. 100 k.p.c. i § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz. U. 2013

poz. 461). Mając na uwadze wartość pierwotnie dochodzonego roszczenia

(158.809 zł), cofnięcie pozwu, co do kwoty 51.414,54 zł i uwzględnienie powództwa w zakresie kwoty 107.004,42 zł, Sąd przyjął, że powódka wygrała niniejszy proces

w 67,38 %, co oznacza, że pozwami powinni solidarnie zwrócić na jej rzecz kwotę 7787,00 zł (jej kosztów tj. opłaty od pozwu 7.940,00 zł, wynagrodzenia pełnomocnika 3.600,00 zł i opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa 17,00 zł). Jednocześnie – wobec wygrania przez pozwanych sprawy w 32,62 %, Sąd zasądził od powódki na rzecz A. K. poniesione przez niego koszty pomocy prawnej w proporcjonalnej wysokości tj. 32,62 % z poniesionej przez niego kwoty wynagrodzenia pełnomocnika 3.600,00 zł i opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa 17,00 zł, co dało łącznie 1.180,00 zł.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł, jak w pkt 4 i 5 sentencji wyroku.

Zarządzenie: (...)